

FÖRÄLDRAROLLEN I WALDORFSKOLAN

**TEMADAG
på Johannaskolan i Örebro
20.9 1998**

I

Cristina di Marco och Jill Fors

II

Christer Owe

III

Åsa Ström-Ekfeldt

Tre referat från temadagen *Föräldrarollen i Waldorfskolan*

Föredragshållare:

Hester Renouf, SEA

Maja-Stina Linderström, Rudolf Steinerhögskolan

Referat I

av Jill Fors och Cristina di Marco

Vi var cirka 30 föräldrar från hela Sverige som förväntansfullt samlades på Johannaskolan i Örebro söndagen den 20 september 1998. Den första föreläsaren var Hester Renouf, verksam inom SEA, med samarbete, konfliktlösning och organisationsfrågor som huvudområden.

Hester Renouf inledde sitt föredrag med att förbluffa oss alla genom att vända på värderingarna kring samarbete och konflikt. Vi tror ju att samarbete är lätt och inte kräver någon ansträngning, medan konflikter är svåra och sällsynta. Egentligen är det ju precis tvärtom! Samarbete kräver just arbete - konflikter bara uppstår, kanske bara genom ett missförstånd. De vanligaste orsakerna till att en konflikt uppstår, kallades av Hester för konfliktbaciller och hon delade in dem i tre grupper:

1. **Våra fasta föreställningar**
2. **Hur vi talar med och om varandra.**
3. **Övertalning - att övertyga andra om något**

Den första punkten handlar om den fixerade föreställningen vi får av en människa vid första mötet och ibland även innan - genom rykten. Kanhända har vi fått alldeles fel förväntningar? Så småningom lär vi känna den riktiga människan bakom vår egen föreställning, och ibland blir vi besvikna. Vad är det som har hänt?

Det handlar helt enkelt om att vi har skapat en drömkaraktär, som inte finns i verkligheten. Vad kan vara det första steget till en försoning när en konfliktsituationer har uppstått? Vi behöver kanske bli medvetna om att vi har haft en föreställning om en människa, som inte motsvarar verkligheten. vi bör arbeta på att korrigera våra egna fixerade föreställningar istället för att försök anpassa den andres verkliga karaktär till att motsvara våra förväntningar.

Den andra punkten handlar om hur vi talar om andra människor - och hur andra talar om mig. Det kan vara en chockartad insikt att förstå att likaväl som jag skvallrar om andra, så skvallrar de om mig! Det är mycket mänskligt att skvallra, tyckte Hester, det kan vara både underhållande och kanske ibland välbehövligt, men hon uppmuntrade oss alla att hellre tala *med* varandra än *om* varandra.

Vad har jag för syfte när jag talar om något som har hänt? Håller jag mig till sanningen när jag återberättar, eller förstorar jag det jag vill att andra verkligen ska förstå? Man kan öva på att ta upp en händelse med en berörd lärare / förälder /medmänniska direkt efter att den har inträffat. Något som kanske är ett missförstånd eller i alla fall en bagatell, kan annars växa sig till ett riktigt monster.

Den tredje punkten: Det går inte att tvinga en människa att göra det den inte vill, och gör den det ändå så gör den det dåligt. Vi vill så gärna förklara det vi tycker är rätt eller fel för andra, och vi känner så starkt, att om vi bara kan förklara oss tillräckligt tydligt så kommer det att uppenbara sig att vi faktiskt har rätt. Det är ju klart att det uppstår konflikter när vi har en sådan utgångspunkt!

Vi kan öva oss på att lyssna och glädjas över andras förslag utan att känna oss hotade. Allas synpunkter bör välkomnas som fria bidrag till diskussionen, utan att någon ska kräva att man omedelbart skall komma fram till ett resultat. Vi behöver anstränga oss att skapa en stämning, där frihet råder och där vi respekterar varandras synpunkter. För att detta arbetssätt ska vara fruktbart krävs att ansvarsområden har fördelats.

Hester avslutade med att ställa tre frågor, som hon ville att vi skulle fundera över:

- Hur tar vi in nya föräldrar i gemenskapen?
- Hur synliggör man sin kompetens för att på bästa sätt vara varandra till stöd?
- Hur kan vi skapa en sådan gemenskap föräldrar emellan, så att vi kan hjälpa varandra när någon går igenom en personlig kris?

Efter en god lunch, serverad av klass 12 i skolans matsal kom så nästa föreläsare.

Maja Stina Linderström redogjorde kortfattat för barnets olika utvecklingsstadier med utgångspunkt i Rudolf Steiners föredrag. På ett måleriskt och roligt sätt gav hon oss några bilder från föräldramöten, vilket gav oss många idéer och uppslag att ta med oss hem.

Det kan vara mycket fint att tillsammans studera läroplanen för waldorfskolorna, som i sig förklarar mycket av det vi kanske undrar över. Maja Stina tog som exempel temat Gamla Testamentet i klass 3.

När klassen har ett problem som ska tas upp, eller skulle behöva tas upp, kan föräldrarna hjälpa läraren att våga. Föräldrar kan bryta isen genom att visa att vi bär på samma oro och trötthet. Maja Stina tog ett exempel från tonårstiden.

Maja Stina avslutade med att ge oss en levande bild av förhållandet mellan antroposofi och waldorfpedagogik. Om antroposofin är en mor, så är waldorfpedagogiken en av hennes döttrar tillsammans med bland annat den biodynamiska odlingen och läkepedagogiken. Därigenom att moderna har fött och uppfostrat dottern måste nu dottern ta hand om modern - annars dör modern.

I gruppsamtal delade vi med oss av våra erfarenheter och följande förslag framfördes:

- **Fadderverksamhet till nya familjer på skolan.**
- **Tala om våra olika bakgrunder så att vi kan komma fram till en gemenskap. Det kan vara en god investering den dag det krisar.**
- **Se till att styrelsen i en skola består av både lärare och föräldrar för att på bästa sätt ta tillvara allas kompetens i ekonomiska, juridiska och målsättningsfrågor**
- **Humor och glädje är vad barn mår bra av!**

Referat II

av Christer Owe

Hester Renouf från SEA i Göteborg, inledde med ett föredrag om mänskliga möten och hur vi alla kan bli bättre på att uppmärksamma det som konfliktforskarna kallar "konfliktbaciller". När vi blir medvetna om vissa sociala mekanismer, t.ex. hur konflikter föds och utvecklas, blir det också lättare att medvetet motverka deras inflytande. Här följer några av Hesters tankespår sammanvävda med några egna reflexioner.

Vi ett möte finns det olika möjligheter, mötet kan bli bra eller det kan bli dåligt. Många gånger kan det allra första intrycket av en människa bli viktigt för fortsättningen. Fördomar och förhastade slutsatser kan blockera vårt verkliga omdöme.

Vi har alla konflikter, eftersom samarbete är svårt. Samarbete kräver en ansträngning. Det är när vi inte anstränger oss som konflikterna till slut uppstår, till synes utan anledning. Vad det gäller är att lära känna signalerna på att en konflikt kan vara under uppsegling. Man talar om tre konfliktbaciller som det särskilt gäller att vara uppmärksam inför:

- 1. Fasta fixerade föreställningar**
- 2. Hur vi talar om varandra**
- 3. Övertalning, när någon vill övertyga någon annan**

När det gäller **punkt 1** kan det handla om att vi inte möter en annan människa med ett neutralt förhållningssätt. Vårt intryck färgas av antipatier som vi kanske inte ens är medvetna om. Här finns en grogrund till missförstånd och missbedömningar.

När det gäller **punkt 2** är detta en fråga om hur vi förhåller oss till skvaller och rykten. Skvaller är roligt, det vet vi. För vi vidare det som någon berättat för oss om tredje person eller hur betar vi oss? är vi medvetna om att samma eller liknande information cirkulerar om oss själva?

När det gäller **punkt 3** handlar bacillen om riskerna av att inte lyssna på varandras argument och ståndpunkter. Den som blivit övertalad eller bildligen överkörd har inte tagit till sig budskapet på ett korrekt sätt och kommer antagligen att reagera på något sätt, kanske med att tala om för en tredje person hur den andre betedde sig.

Ibland krockar verkligheten med idealbilden. Den som valt en waldorfskola för sina barn upptäcker steg för steg att föreställningsvärlden inte hänger helt samman med vardagen. Blockeringarna är många, bland annat hör vi ofta bara just det vi *vill* höra. Föräldrar förväntar sig att läraren uppfyller alla drömmar om en perfekt skoltid för barnet. Så småningom framträder läraren som den vanliga människa han eller hon är.

Även läraren går in i sitt arbete med förväntningar och föreställningar om föräldrarna och barnen, vilket kan vara viktigt att komma ihåg. För den ömsesidiga förståelsen är hembesök ofta ett bra sätt att öppna upp kommunikationen mellan läraren och föräldrarna. Att hålla alla sinnen öppna för intryck måste vara ett riktigt förhållningssätt i mötet mellan människor.

I mötet mellan föräldrar och lärare finns många fallgropar. Det är viktigt att mötas vuxen mot vuxen. Det finns en inbyggd fälla i lärarrollen, där även föräldrarna riskerar att bli behandlade som barn. Den höga stolen på central plats i klassrummet bidrar till detta, liksom föräldrars förväntan att läraren ska lösa alla problem familjen står inför.

Hur gör vi för att hålla oss till sanningen och förhindra att historier vandrar runt i gemenskapen? Vi har svårt att tala *med* människor och lätt för att tala *om* dem. Och när något händer är det en god tumregel att vänta ett tag så att reaktionen inte förstärks av ett uppskruvat känsloläge. Även fantasin kan skena iväg och förstärka våra reaktioner. Många gånger beror konflikter på missförstånd. Ett hälsosamt sätt att hantera dessa svårigheter är att om något är en bagatell - glöm det! Och är det något man lägger på minnet - ta upp det med den det berör! På så sätt sorterar och bearbetar man frågorna på ett lämpligt sätt. Man tar itu med problemen och glömmet bagatellerna.

När det gäller konfliktbacillen som har med övertalning och övertygande att göra, måste man minnas att det inte går att få någon att göra det han eller hon inte vill. Samtidigt är det mycket mänskligt att vi försöker övertyga och bevisa att vi har rätt. I ett sammanhang är det därför ett bra förhållningssätt att låta alla få komma till tals och att alla synpunkter får komma fram, alla får ge sina bidrag. Att prestigelöst intressera sig för varandras bidrag är en fruktbar väg. Viktigt kan också vara att inte i förväg låsa sig vid att "nu måste vi komma överens i kväll", utan att man håller resultatet av diskussionen öppet. Detta inledande förhållningssätt förhindrar att man snabbt kommer in i en övertalningsspiral: "Vi måste komma överens innan vi skiljs i kväll..."

När det gäller waldorfskolan och lärarens respektive föräldrarnas roll i sammanhanget, finns det några viktiga fundament. Lärarna har i bästa fall en impuls som de vill förverkliga, de är bärare av skolans idé. Föräldrarna har förtroende för lärarnas förmåga att ge barnen en god skolgång. Både lärare och föräldrar påverkar barnets utveckling. Båda parter behöver lära sig att se och respektera den andres synpunkter. Hur fördelas ansvaret? Föräldrarna kan ha åsikter om hur läraren arbetar, medan läraren inte har lika självklara rätt att ha åsikter om föräldrarnas sätt att uppfostra barnen. Hur hittar vi ett sätt att respektera varandras roller?

Ett sätt kan vara att ansvarsfördelningen i skolans angelägenheter tydliggörs. Vem fattar beslut? en annan punkt kan vara att lärarna tydligare ska presentera för föräldrarna hur de arbetar, dvs. ställa fram sina personliga ideal. På så sätt kan föräldrarnas (o)realistiska förväntningar relateras till något konkretiserat, det finns något att samtala kring. Skolorna behöver också på ett förtydligt sätt ta tillvara föräldrarnas kompetenser utan att det blir tvingande - och vice versa. Lärarna ska inte heller bestämma hur föräldrarna ska göra hemma.

Hester gav oss några arbetsuppgifter att ta med oss till grupparbetet:

- **Hur tar man in nya föräldrar?**
- **Hur synliggör vi kompetens hos föräldrarna?**
- **vad kan föräldrar göra för att stödja varandra, så att inte läraren måste ta hand om detta?**

Grupparbetet som följde väckte några tankar och ledde också fram till några konkreta förslag. Ett sätt att undvika missförstånd är att lära sig lyssna bättre på varandra. I stället för att kritisera en lärare kan man utgå från sig själv och formulera kritiken: "För min del har jag uppfattat det du säger så här... Har jag uppfattat dig fel?" Detta ger en möjlighet till fortsatt

dialog med motparten. Ett sätt att objektivt ta upp ett problem är att *skriva* till kollegiet för att på så sätt få dem att ta upp en fråga, samt att alla i kollegiet får ta del av samma information direkt. Det är också viktigt att ställa *tydliga* frågor.

(Efter en god lunch lagad av Örebro skolans gymnasieelever, fortsatte dagen).

Maja Stina Linderström, waldorflärare och verksam vid Rudolf Steinerhögskolan i Järna, talade ur sina erfarenheter om hur samarbetet mellan lärare och föräldrar kan gestalta sig.

Inledningsvis berörde Maja Stina barnets utvecklingsstadier. Hur barnet upp till sju års ålder framför allt lär sig genom efterhärmsning. Med helt öppna sinnen tar barnen in sin omgivning. Att barnen härmar föräldrarna är klart, men hur är det med förskollärarna, härmar barnen även dem? I sjuårsåldern blir så läraren viktigare än föräldrarna. Lärarens auktoritet tar över. Just för att detta inträffar är det naturligtvis en hjälp för barnet om föräldrarna och läraren inte ställer diametralt skilda krav på barnet, eller ger uttryck för helt skilda värderingar (min anmärkning). Rudolf Steiner har bland annat formulerat lärarens uppgift så, att "läraren har att fortsätta att utveckla det hos barnet som högre väsen gett barnet före födelsen". Det är barnet som väljer oss när de kommer till världen.

Maja Stina betonade hur viktigt det är att det finns ett samarbete mellan föräldrar och lärare, samt föräldrar sinsemellan. Läraren ska räcka till för alla barn och familjer. När det sker större förändringar, till exempel skilsmässor, är det viktigt att läraren får del av detta för att kunna bemöta barnet på ett riktigt sätt. Det är en gemensam uppgift för föräldrar och lärare att leda barnet till sitt mål.

Föräldraaftnar ansåg Maja Stina var viktiga mötesplatser. Många lärare utnyttjar dessa mötestillfällen till att gestalta "mini-lektioner" så att även föräldrarna får möta de uppgifter och ämnen deras barn har. Att själv få prova vått-ivått-målning, eurytmi eller svensk grammatik kan ge föräldrarna egna insikter i vad barnen möter under sin skoldag. Maja Stina betonade också att föräldrarna behöver få insikt i waldorfskolans läroplan. Läroplanen innehåller mycken klokskap och bakom valet av ämnen ock teman finns hela tiden en utvecklingstanke. När föräldrarna känner till läroplanens idé, blir det många gånger lättare för eleven att förstå varför ett visst ämne dröjer i förhållande till den kommunala skolan. Särskilt i klass fem uppstår ibland en otålighet hos eleverna, som det kan gälla för föräldrar och lärare att hantera gemensamt. Föräldrarna kan här stödja lärarna ganska avsevärt.

På ett mer allmänt plan kan föräldrarna hjälpa lärarna genom att vara sig själva, att vara öppna och ärliga, visa förtroende, tillit och genom att ha en rak kommunikation. Lärare behöver känna förtroendet att föräldrarna är med. Ett sätt kan vara att ta sig ur sin roller eller föreställningar och försöka förhålla sig så mänskligt som möjligt. Läraren behöver handledning och utvecklingssamtal för att inte köra fast i sin uppgift.

Maja Stina tog så upp tre områden där waldorfidéerna spelar en stor roll. I det politiska livet får tregreningstankarna större och större betydelse, dvs. tanken att staten står för rättvisa, näringslivet för broderligheten och kulturlivet för friheten. Waldorfskolorna förklarar i detta sammanhang ett viktigt kulturarbete.

När det gäller det religiösa livet understök Maja Stina hur de kristna idealen träder fram. Hon pekade särskilt på sanningen, kärleken och friheten, både i stor och smått. Hon tog också upp frågan om varför man läser Gamla Testamentet i tredje klass och underströk att ämnet inte tas

upp som någon trosbekännelse, utan för att så mycket av vår egen kultur vilar på berättelserna ur Gamla Testamentet. Ämnet är en stor hjälp för barnen och de känner igen sig i många av berättelserna. I vår kulturkrets är just Gamla Testamentet rätt, men i andra länder kan andra berättelser fylla samma uppgift i nioårsåldern. Att kursplanen också tar upp den nordiska mytologin är för att den har ett direkt samband med vår egen kultur.

När det gäller antroposofi ställde Maja Stina fram frågan om på vilket sätt waldorfskolorna kan ge näring åt antroposofin (dvs. det motsatta förhållandet än det traditionella, att det är waldorfskolorna som får näring ur antroposofin). Maja Stina betonade hur viktigt det är med en källa.

När vi sedan gick ut till samtalsgrupper hade vi med oss frågan om vad föräldrar kan göra i skolan respektive i klassrummet. Här följer några punkter noterade från sammanfattningen som avslutade dagen, helt utan rangordning eller kommentarer

- Fadderverksamhet för nya föräldrar
- Första klassens föräldrar behöver inte måla och göra i ordning byggnaderna
- Viktigt med sammanhållning i klassen, att föräldrar träffas utanför skolan, så att man lär känna varandra och snabbt kan ta kontakt när något händer
- Temakvällar för föräldrar - t.ex. om skolans historia
- Olikheter i motiv att välja skolan, diskussion bland föräldrar för att finna det gemensamma i klassen och försöka nå en djupare gemenskap
- Bygga upp förtroende, arbeta med förtroendeskapande åtgärder
- Objektivera känsliga frågor genom att skriva brev till t.ex. kollegiet
- Tala öppet och ärligt med öppen kommunikation
- Rötterna i antroposofi viktig för skolans utveckling
- Föräldrar ska ställa fram sina kompetenser till skolans styrelse "det här kan jag".
- Samtala om värderingar, om läggstider, tv-vanor, fickpengar mm
- Stimulera föräldrautbildning och studiecirklar
- Varje skolas föräldraförening och dess roll som organisatör av gemensamma möten.
- SFWFs roll som samordnare och idégivare

Referat III

av Åsa Ström-Ekfeldt

Med förhoppningar och förväntningar har vi valt waldorfskolan för våra barn. Kanske för att vi tror på pedagogiken, kanske för att den kommunala skolan varit en besvikelse, kanske för att skolgården är så grön och färgerna är fina i klassrummen? Vi kommer till skolan av olika skäl, men vi vill att skolan ska vara den bästa av alla skolor för våra barn. Hur kan vi som föräldrar bidra till det? Under de år som barnen går på skolan berörs vi som föräldrar på olika sätt av vad som händer där genom allt från städning och basarer till föräldramöten och lärarbrist. vad händer i mötet med lärare och andra föräldrar? Vad innebär det att vara waldorfförälder?

Dessa frågor diskuterades helgen den 19-20 september i Johannaskolan i Örebro. Det var årsmöte för Sveriges Fristående Waldorfskolors Föräldraförening, SFWF, och temadag om föräldrarollen i waldorfskolan. Föräldrar från både stora, (t.ex. Kristofferskolan och Martinskolan), och små, (t.ex. Orust och Gnesta) waldorfskolor, träffades i Örebro.

Lördagen ägnades åt årsmötet och söndagens temadag var öppen för alla intresserade föräldrar. Föräldrarollen är också SFWF:s tema i år. Tanken är att SFWF under året ska arbeta med frågor som: Vad har vi för roll som föräldrar? Hur har rollen sett ut tidigare? Hur ser den ut i dag? Hur skulle den kunna se ut?

SFWF har arbetsutskott med olika inriktningar. Ett utskott arbetar med sexåringsfrågan, ett annat med frågor kring lärarutbildningen, ett tredje med utvärdering och kvalitetssäkring i samarbete med Waldorfskolefederationen. SFWF har också under flera år engagerat sig i arbetet med konflikthantering och handlingsplaner vid sociala konflikter. Ytterligare ett utskott arbetar med föräldrautbildning.

Lång tid

Waldorfförälder är man i allmänhet länge. En del av oss i nio eller tolv år, andra i över tjugo år. Jag tror att en av föräldrarna i klass ett redan har haft barn i skolan i trettio år , kanske är det rekord - det kan bli 42 år sammanlagt!

Hester Renouf kom till Johannaskolan för att prata om att vara förälder i waldorfskolan. Själv kommer hon ursprungligen från USA, där hon arbetade som gymnasielärare i den vanliga skolan. När hon skulle ha barn flyttade Hester och hennes man till England, där hennes man utbildade sig till och arbetade som waldorflärare. Själv blev hon så småningom engagerad waldorfförälder. Hon kom till Sverige 1985 för att arbeta med sociala frågor, samarbetsstöd och personlig utveckling. Hon jobbar med frågor som: Hur kan vi fördela ansvar och arbete? Hur kan vi växa som människor i det vi gör?

Det är svårt att samarbeta!

Hester Renouf börjar sitt anförande med att understryka detta. Hon menar att vi inte riktigt har fattat hur svårt det är. Konflikt är lätt, det bara händer. Vi förstår inte hur lätt det händer, hävdar Hester. Och när det händer måste vi ta på allvar att vi måste göra något och inte tro att det ordnar sig av sig själv. Vi säger att det bara är en bagatell, men hur många bagateller går vi och bär på? Många föräldrar ler igenkännande. Hester anser att det finns tre särskilt vanliga orsaker till konflikter. Hon kallar dem konfliktbaciller:

- fasta, fixerade föreställningar
- hur vi talar om varandra
- övertalning, att försöka övertala

Föreställningar har vi alla, och måste ha förklarar Hester. Annars skulle vi börja varje ny dag som ett spädbarn. Vår samlade erfarenhet gör att vi har föreställningar inför det vi möter, men det är viktigt att de inte blir för stela. Till exempel när människor möts - det kan gå bra eller dåligt. Det är lätt att det första intrycket blir helt avgörande för hur vi möter personen framöver, om vi inte är beredda att förändra våra föreställningar.

Förväntningar

Föreställningar hör också ihop med förväntningar. Vi har starka förhoppningar och förväntningar på våra barns skola. Vi vill det bästa för våra barn. Vi har valt waldorfpedagogik och vi kommer till skolan med alla våra drömmar för vårt barn. Var och en kommer med sina drömmar. Vad gör vi om läraren gör något som inte stämmer överens med mina föreställningar?

Hester menar att vi ofta gör våra barns lärare till änglar. Vi förväntar oss att de ska vara änglar. Och när bilden inte stämmer, när läraren inte lever upp till våra förväntningar, faller ängeln. Inte ned i verkligheten, utan ned i underjorden! Vi blir upprörda och ringer till våra vänner och säger: "Hon är ingen riktig waldorflärare!"

Hester anser att det är vanligt att läraren har fått en roll som inte är rimlig. Hon betonar att det är mänskligt, att vi vill så mycket för våra barn, men det är viktigt att fundera över om vi kan korrigera våra förväntningar. Stanna upp och försöka se läraren som en människa. Vem är den här människan som jag har framför mig? Jag ställde själv helt orimliga krav på mina barns lärare, berättar Hester. Jag hade behövt se att han/hon var en vanlig människa med lika många brister som jag. Inte desamma som mina, men sina egna.

Vanliga vuxna

Vilka föreställningar har läraren om mig som förälder? Hester har arbetat mycket med lärarkollegier och berättar om hur hon mött lärare som varit livrädda inför sitt första föräldramöte. Att tala inför en grupp vuxna är något helt annat än att tala inför en grupp barn. Det kan ta tid att lära sig. Det kan också vara en frestelse för en lärare som får mycket beröm, att tro sig vara osårbar. Men den dag han/hon gör något fel, (och det gör han/hon!), blir besvikelsen kanske dubbelt tung både för läraren själv och föräldrarna. Det finns också erfarna lärare som ser föräldrar som barn, menar Hester. Föräldrar kan hjälpa till då också genom att se läraren som människa, och möta läraren som en likvärdig vuxen.

Det är viktigt att inte auktoritet, rädsla eller föreställningar ställer sig ivägen för oss att mötas som vuxna, vanliga människor, betonar Hester.

Skvaller

Prata inte om mig, prata med mig, säger man ibland. Men det är en illusion att tro att ingen nånsin pratar om mig. Det är så, hävdar Hester, vi måste inse att människor pratar om mig. Vad säger de då? Hur pratar jag om andra människor? Vi gör det och vi behöver göra det, men vi kan ställa oss frågan - *hur* gör vi det? Det är ju så roligt med skvaller! Det är en enorm underhållning. Hester citerar en vän från Australien som brukar säga att man aldrig ska låta sanningen stå i vägen för en bra historia. Men det är farligt.

En annan viktig fråga att ställa sig är - *varför?* Om jag till exempel inte är riktigt nöjd med något som mina barns lärare har gjort. Jag pratar om det med andra och frågar: "Har du upplevt samma sak?" Frågar jag då för att få bekräftelse själv eller för att lösa problemet? Vore det kanske bättre att fråga sig om det är något jag eller vi kan göra för att stödja läraren? Kanske är nordbor extra rädda för att prata *med* i stället för *om*? Hester menar att det är bäst att prata med, men hennes räd är att inte göra det meddetsamma. Det kan vara klokt att sova på saken först. Samtidigt är det viktigt att inte heller låta det gå för lång tid. Vår fantasi kan göra fantastiska saker med det vi bär på för länge.

Min erfarenhet säger att de flesta konflikter grundar sig på missförstånd som, om vi inte tar upp dem, blir till konflikter menar Hester. Om vi säger att det är en bagatell, så bör vi fundera över om det är det. Är det en bagatell, så glöm det. Men i så fall inte för att ta upp det vid ett senare tillfälle. Försök istället att hitta en lämplig situation och tidpunkt att prata om det. (Inte vid hämtning och lämning av barnen t.ex.). Hester varnar ännu en gång för att oskyldigt skvaller kan få förödande konsekvenser.

Jag har rätt

Att försöka övertala och övertyga andra är också mänskligt anser Hester, med vi måste inse att det aldrig fåt att få någon att göra något som hon/han inte vill. I alla fall inte med gott resultat. Det gäller alla, från spädbarn till åldringar. Vi går ofta in i ett samtal eller diskussion med ett förhållningssätt som kanske inte är uttalat, inte medvetet på ett intellektuellt plan, men känslomässigt vet vi att vi har rätt. Vi är säkra på att lyckas vi bara förklara vår ståndpunkt tillräckligt bra, så ska nog han/hon förstå att jag har rätt. Och vi hittar massor med argument.

Det finns två viktiga saker att komma ihåg i de här situationerna, tycker Hester. För det första är det viktigt att alla synpunkter tillåts komma fram som fria bidrag till samtalet utan att någon behöver komma ihåg att det inte finns något behov av att komma överens på en gång. Jag sätter fram min synpunkt som jag är alldeles förälskad i, och om någon annan sätter fram en motsatt åsikt, så behöver jag inte genast försöka övertala den andre om min idéns förträfflighet. Jag behöver inte angripa eller försvara utan i stället fråga och lyssna: "Hur tänker du"? En del av det kanske jag kan ta till mig? Om jag har förmågan att hålla mig öppen utan att genast tolka det jag hör.

Fria förslag

Vikten av att avhålla sig från övertalningsförsök och att försöka förhålla sig öppen för nya tankar gäller förstås också i skolan. Hester ta ett exempel: En förälder tycker att skolan har en rörig administration och menar att skolan skulle kunna göra saker mycket mer effektivt. "Jag kan lära er om organisation utifrån hur vi gör på min arbetsplats", föreslår föräldern. "Vi vill inte göra som i landstinget" svarar läraren. Det korta samtalet leder till att föräldern känner sig tilltrampad. Föräldrar måste få känna sig fria att komma med sina synpunkter, men utan att bli sårade om skolan inte gör så. Det är viktigt att man kan diskutera allt, men att vi vet vem som fattar beslut. Föräldrar kan bidra med idéer och komma med förslag, "vet ni om att det finns det här?" utan att det är tvingande för lärarna.

Det är oerhört viktigt att vara tydlig med ansvarsfördelningen. Vad man gör i skolan är skolans ansvar, vad man gör hemma är föräldrarnas ansvar. Hester poängterar att situationer som den hon beskrivit händer i alla skolor. Det finns föräldrar som upplevt sig som fiender till skolan och det är tragiskt när sådant inträffar. Det är viktigt att fundera över hur vi kan bygga broar, säger hon.

Hester har fått föräldragruppen som lyssnar att skratta och nicka igenkännande många gånger medan hon talar. Det är tydligt att det hon pratar om väcker funderingar och känns angeläget. Det är många skolor som har erfarenheter av konflikter och som vet att samarbete är svårt. Hester förmedlar hopp och inspiration att arbeta vidare.

Förståelse

Maja-Stina Linderholm är också på Johannaskolan för att prata om föräldrarollen i waldorfskolan. Hon har arbetat som lärare i många år. Hon har också varit waldorfförälder (nu är hon waldorffarmor) och arbetar med lärarutbildning på seminariet i Järna. Maja-Stina berättar mer om föräldrarollen ur lärarens perspektiv. Hon menar att det är viktigt att läraren släpps in i familjen så att han/hon vet någonting om hur barnets liv ser ut när det inte är i skolan genom hembesök i de första klasserna t.ex. Föräldrarna kan hjälpa läraren att förstå barnet bättre genom att berätta om det händer saker hemma som betyder mycket för barnet. Men det är också viktigt för föräldrarna att veta vem läraren är. Föräldrar och lärare har ju samma mål menar Maja-Stina, att barnet ska kunna förverkliga sig själv, det vill säga, utveckla sina möjligheter. Hur ska vi tillsammans kunna arbeta för detta mål?

Maja-Stina tror också att det är viktigt att föräldrarna förstår hur läraren ser på barnets utveckling. Hela waldorfskolans kursplan bygger ju på en antroposofisk syn på barnets utveckling och barnets utvecklingsfaser. Om föräldrarna förstår tanken bakom, så blir det begripligt varför man gör olika saker i olika åldrar. Därför är föräldrautbildning viktigt att jobba med: köföräldramöten, studiecirkelar mm.

Förtroende

En förutsättning för ett gott samarbete är trygghet. Vi behöver öva oss i tillit till varandra, både lärare och föräldrar, tycker Maja-Stina. Föräldrar kan vara ett verkligt stöd för varandra. Om vi kan upprätthålla en öppenhet och försöka ha förtroende för läraren och pedagogiken, för föräldrarna och inte minst för barnen, kommer vi långt tror hon.

Maja-Stina Linderström har morotsfärgat, nästan självlysande hår, färgglada kläder och mycket skratt i ögonen, och hon avslutar sitt föredrag med att framhålla något som vi förstår ligger henne nära om hjärtat:

Humor och glädje är det viktigaste! Det växer barn av - och vuxna.